

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 08-12-2020 r.

Adam Bodnar

VII.7010.2.2020.PF

**Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów**

ePUAP

Szanowny Panie Premierze,

z troską obserwuję proces towarzyszący przyjmowaniu europejskiego funduszu odbudowy i wieloletnich ram finansowych Unii Europejskiej. Szczególnie niepokoi mnie zapowiedź Pana Premiera zawetowania obu instrumentów oraz skutki zablokowania pomocy gospodarczej dla mieszkańców naszego kraju.

W tym roku dwukrotnie zwracałem się już do Pana Premiera z prośbą o udzielanie rzetelnych informacji o działaniach podejmowanych przez Unię Europejską na rzecz zwalczania epidemii koronawirusa i jej skutków – zob. pisma RPO z dnia 21 maja oraz z dnia 8 czerwca 2020 r. (sygn. VII.7010.2.2020.PF). Na żadne z tych pism nie otrzymałem jeszcze odpowiedzi Pana Premiera. Zwracałem się do Pana, realizując powierzone mi na mocy Konstytucji RP zadania ochrony praw i wolności człowieka i obywatela, w tym w szczególności prawo do otrzymywania od władz krajowych rzetelnych informacji (art. 54 i art. 61 Konstytucji RP).

W ostatnich dniach Pan Premier wielokrotnie mówił o zablokowaniu uchwalenia instrumentów finansowych Unii: budżetu wieloletniego oraz funduszu odbudowy. Choć we wcześniejszym okresie Pan Premier potwierdzał podstawowe znaczenie Unii Europejskiej w przeciwdziałaniu negatywnym skutkom globalnej pandemii. Apelowal Pan o europejską solidarność i ambitny budżet Unii wspierający ożywienie gospodarcze w Europie.

Z nadzieją wypowiadał się Pan Premier o unijnym planie odbudowy, przedstawiał korzyści, które przyniesie naszemu krajowi, podkreślał kwoty funduszy przeznaczone dla Polski.

W skierowanym do Pana Premiera wystąpieniu z dnia 8 czerwca 2020 r. zwracałem uwagę, że wykorzystanie środków unijnych będzie warunkowane poszanowaniem praw podstawowych i wartości Unii. Respektowanie zasad państwa prawa i oparcie odbudowy na prawach podstawowych było bowiem częścią programu Komisji Europejskiej. Trwały wtedy również prace nad unijnym rozporządzeniem o ogólnym systemie warunkowości dla ochrony budżetu Unii, którego projekt został przedstawiony przez Komisję Europejską już w 2018 r. Prosiłem wówczas o to, aby informacje udzielane w sprawie funduszy przeznaczanych przez Unię na zwalczanie konsekwencji epidemii były rzetelne, pełne i dokładne, a zatem obejmowały również zasadnicze warunki i kryteria korzystania z tych funduszy przez państwa Unii. Takich informacji Pan Premier, ani członkowie Pana rządu nie przekazywali, tworząc mylne wrażenie, że środki te są dla Polski zagwarantowane bezwarunkowo.

Wyrażane wtedy obawy się ziściły. Przygotowany został ostateczny projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE ustanawiający mechanizm warunkowości. Wprowadza on rozwiązania chroniące unijne środki budżetowe w przypadku naruszenia przez państwo członkowskie zasad praworządności. Ma on dotyczyć także budżetu Unii na lata 2021–2027, jak i programu odbudowy po pandemii. Może wydatnie wpłynąć na ograniczenie środków dla naszego kraju.

Zagrożenie w dostępie do środków unijnych stało się bardziej realne niż kiedykolwiek. Z kolei weto wyrażone przez rząd Pana Premiera może całkowicie zamknąć do nich drogę dla Polski oraz polskich obywateli. Zablokowanie przyjęcia przez Unię budżetu wieloletniego oraz funduszu odbudowy nie jest alternatywą. Pan Premier sam zapowiadał, że planowany podział środków z obu instrumentów jest bardzo korzystny dla Polski. Przyrównywał je Pan do Planu Marshalla.

Mieszkańcy naszego kraju ponieśli w ostatnich miesiącach wiele wyrzeczeń ze względu na epidemię COVID-19 i środki administracyjno-prawne podejmowane celem przeprowadzenia Polski przez nią. Ograniczono ich możliwości zarobkowania, przemieszczania się, utrzymywania kontaktów rodzinnych i społecznych, korzystania

z obiektów edukacji, kultury, handlu, gastronomii, sportu i turystyki, uprawiania kultury religijnej. Nie mogą oni w pełni korzystać z przysługujących im praw i wolności. Czekają teraz na przyjęcie przez Unię programu naprawczego i budżetu siedmioletniego. Jako obywatele Unii Europejskiej liczą na to, że środki unijne umożliwią i ułatwią uporanie się z gospodarczymi i społecznymi konsekwencjami pandemii oraz konsekwencjami środków podjętych dla jej zwalczania.

Dlatego, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o wzięcie pod uwagę przedstawionego stanowiska, należne uwzględnienie praw mieszkańców naszego kraju, oraz udzielenie odpowiedzi na niniejsze oraz wskazane wyżej poprzednie wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/